

ZAGADNIENIE 1

Muzyka w świecie starożytnym

1) Muzyka w starożytnej Grecji.

- a) Funkcje muzyki (wychowawcza, lecznicza, rozrywkowa) i ich hierarchia (Platon, Arystoteles).
- b) Synkretyzm sztuk – ścisły związek muzyki z innymi dziedzinami sztuki, m.in. z literaturą i tańcem.
- c) Dominacja muzyki wokalne nad czysto instrumentalną. Śpiew jednogłosowy lub heterofoniczny; solowy lub chóralny (bardziej ceniony); zwykle z towarzyszeniem instrumentów.
- d) Taniec – solowy (orchesis) lub grupowy (choreia).
- e) Teoria muzyki:
 - skale starogreckie (dorycka, frygijska, lidyjska) o kierunku opadającym, składające się z dwóch tetrachordów, każda posiadająca trzy odmiany (autentyczną i dwie plagalne: hyper- i hypo-); trzy typy tetrachordów (diatoniczny, chromatyczny i enharmoniczny);
 - teoria ethosu - oddziaływanie muzyki na psychikę słuchacza;
 - rytmika (stopy metryczne zapożyczone z poezji: jamb, trochej, daktyl, anapest, spondej, amfibrach);
 - dwa rodzaje notacji muzycznej (starsza - „instrumentalna”, w której posługiwano się literami alfabetu fenickiego i nowsza - „wokalna”, litery alfabetu jońskiego);
 - eksperymenty z monochordem – Pitagoras (proporcje matematyczne, temperacja stroju);
 - terminologia muzyczna obowiązująca do dziś (z języka greckiego pochodzą m.in. terminy: muzyka, melodia, rytm, metrum, harmonia, agogika, dynamika, diatonika, chromatyka, kanon, chór).
- f) Repertuar muzyczny ściśle związany z rodzajami literackimi (epika: eposy, np. „Iliada” i „Odyseja” Homera; liryka, twórcy – m. in. Safona, Pindar z Teb: hymny, ody, elegie, treny, peany, skoliony; dramat, twórcy – Tespis, Ajsycholes, Sofokles, Eurypides (tragedie), Arystofanes (komedie).
- g) Instrumentarium (lira, kitarra, barbiton, flet, aulos, syrinx – fletnia Pana, salphinx – rodzaj trąby, keras – róg, organy wodne, tympanon – bęben ręczny, kołatki, grzechotki, dzwonki).
- h) Zabytki muzyczne – około 50 (m.in. 2 hymny ku czci Apollina na ścianie skarbcza w Delfach /ok. poł. II w. pne/; stasimon z tragedii „Orestes” Eurypidesa /V w. pne/; skolion na nagrobku Seikilosa z Tralles /I w. pne/).
- i) Zabytki ikonograficzne (malowidła, rzeźby).
- j) Mity starogreckie jako źródło informacji o muzyce – mit o Orfeuszu i Eurydyce, mit o bożku Panie, mit o pojedynku Apollina i Marsjasza.

2) Muzyka w starożytnym Rzymie.

- a) Charakterystyka muzyki, w której nie pojawiają się jeszcze wpływy greckie (instrumentarium, liczebność zespołów, zabytki ikonograficzne).
- b) Wpływy greckie w muzyce rzymskiej.

3) Muzyka w starożytnym Egipcie.

- a) Funkcje muzyki (obrzędowa, rozrywkowa).
- b) Synkretyzm sztuk.
- c) Instrumentarium (harfa, lutnia, flet, trąba, instrumenty z podwójnym stroikiem, grzechotka - sistrum).
- d) Zabytki ikonograficzne (malowidła, reliefy).
- e) Brak zabytków muzycznych.

4) Muzyka starożytna w krajach Bliskiego i Dalekiego Wschodu (Mezopotamia, Izrael, Indie, Chiny).

- a) Mezopotamia (wpływ na kulturę krajów śródziemnomorskich; ścisły związek muzyki z religią – psalmy i hymny; na dworach – duże znaczenie muzyki świeckiej; rozwój teorii muzyki).
- b) Izrael (funkcja obrzędowa; gatunki muzyczne: psalmy; zabytki – Stary Testament; instrumentarium; zabytki ikonograficzne).
- c) Indie (charakter kameralny, improwizacyjny; bardzo złożona warstwa rytmiczna; ragi i tale; instrumentarium; skale heptatoniczne; podział oktawy na 22 śruti).
- d) Chiny (symbolika, magiczna moc muzyki; fascynacja brzmieniem pojedynczego dźwięku; skala pentatoniczna – pentatonika bezpółtonowa; instrumentarium; „orkiestry” dworskie).